
ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდში 2010 წლის
10 ოქტომბერს გამართული საჯარო
დისკუსია თემაზე:

„მდგომარეობა ჩრდილოეთ კავკასიაში და
შესაძლო გავლენა საქართველოს
უსაფრთხოებასა და სტაბილურობაზე“

ძირითადი მომხსენებლები:

მამუკა არეშიძე – სტრატეგიული კვლევების
კავკასიური ცენტრის ხელმძღვანელი

პაატა ზაქარეიშვილი – ნაციონალიზმისა და
კონფლიქტების კვლევის ინსტიტუტის
ხელმძღვანელი

გიორგი მოლოდინი – რუსეთის კვლევების
საქართველოს ინსტიტუტის დირექტორი

ოლეგ პანფილოვი – ჟურნალისტი, ილიას
უნივერსიტეტის პროფესორი

მოდერატორი: ზვიად ქორიძე

ზვიად ქორიძე – მოგესალმებით. მადლობას მოგახსენებთ მობრძანებისთვის. თემა, რომელზეც დღეს ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდში ვისაუბრებთ, ახალი არ არის. თუმცა ბოლო დროის მოვლენებმა იგი განსაკუთრებით აქტუალური გახადა.

მას შემდეგ, რაც მოვეუსმენთ ძირითად მომხსენებლებს, დარწმუნებული ვარ, ყველანი მიიღებთ მონაწილეობას დისკუსიაში და გამოთქვამთ საკუთარ აზრს. ახლა ბატონ მამუკა არეშიძეს მოვეუსმინოთ.

მამუკა არეშიძე – ქართულ პოლიტიკაში ახალი რეალობაა შექმნილი. ჩემი დიდი ხნის ოცნება იყო, საქართველოს ხელისუფლებას ჰქონოდა ისეთი პოლიტიკა, რომელიც მკაფიო და გასაგები და ამასთან ერთად ორიენტირებული იქნებოდა საქართველოსა და ჩრდილოეთ კავკასიის კულტურულ და სულიერ სიახლოვეზე. ყოველ შემთხვევაში, არ გავიმეორებდით იმ შეცდომებს, რომელიც 90-იანი წლების დასაწყისში დაგუშვივით. მაშინ ყველაფერი გაკეთდა იმისათვის, რომ ჩრდილო კავკასიელები ორიენტირებულნი ყოფილიყვნენ სულ სხვა მიმართულებით, ვგულისხმობ აფხაზეთის ომს.

ახალი პოლიტიკა, რომელსაც მიმართავს ჩვენი ხელისუფლება, ჩემთვის ერთი მხრივ სასიამოვნოა და მივესალმები. სასიამოვნოა ლარსის გახსნა და უვიზო რეჟიმის შემოღება ჩრდილო კავკასიასთან, მაგრამ ჩემთვის უცნობია, რა კონკრეტული გეგმა დევს ამ ყველაფრის მიღმა. იმიტომ, რომ ასეთ შემთხვევაში რთულია რისკების გათვლა და მათ ლიკვიდაციაზე ზრუნვა. გაეროს ტრიბუნლიდან გაკეთებული განცხადებაც, პირადად ჩემთვის ამ სიბრტყეში დევს. ჩემთვის ასევე უცნობია, რა იმალება მის მიღმა. საქმე ის არის, რომ ყველა ქართველ ლიდერს ახასიათებდა ამგვარი განცხადება-ქმედება. ეს იყო გამსახურდიას „კავკასიური სახლი“, შევარდნაძის „მშვიდობიანი კავკასია“, ამჯერად არის „ერთიანი მშვიდობიანი კავკასია“. შევარდნაძის შემთხვევაში ეს იყო პოლიტიკური ნაბიჯი. თუმცა, ბაზა მაშინაც უცნობი იყო ჩვენთვის. მაგრამ ახლა უკვე შეჩვეულები ვართ ასეთი ტიპის ქმედებებს საქართველოს ლიდერების მხრიდან და უკვე გვინდა ვიცოდეთ, რა იგულისხმება ამა თუ იმ წინადადების მიღმა. მით უმეტეს, როდესაც კონკრეტული საერთაშორისო დონის ნაბიჯია გადადგმული ვიზების გაუქმებასთან დაკავშირებით.

ჩვენთვის ცნობილია, რომ დღეს უმძიმესი ვითარებაა ჩრდილო კავკასიაში და ამის ნათელი მაგალითია გუშინდელი ტერაქტიც. ასეთი რანგის ტერაქტი (რანგს ვგულისხმობ და არა მასშტაბს), ნაზრანზე თავდასხმის და ნალჩიკის მოვლენების მერე აღარ ყოფილა. ვგულისხმობ პარლამენტის შენობაში შესვლას, თან ისეთ დაცულ რეგიონში, როგორიც არის ჩეჩნეთი, თან სტუმრების თვალწინ (სვერდლოვსკის დელეგაცია იმყოფებოდა). ჩემი აზრით, ეს ტერაქტი არის იმ კონკურენციის შედეგი, რომელიც წარმოიშვა ჩრდილოეთ კავკასიის იატაკქვეშეთში, მას მერე, რაც დოკუ უმაროვს გამოეყო ჰუსეინ გეკაევის შემადგენლობით ჩეჩენი საველე მეთაურების დიდი ნაწილი, რომლებმაც შექმნეს ორგანიზაცია სახელწოდებით „თავდაცვის კომიტეტი – შურა მეჯლისი“. ვინ მოახდინა თავდასხმა, ჩემთვის რთული სათქმელია, მაგრამ ფაქტია, რომ ერთ-ერთი დგას ამ ტერორისტული აქტის უკან. საერთოდ, უნდა ითქვას, რომ ბევრად უფრო აქტიურები, მობილურები და კრეატიულები გახდნენ საველე მეთაურები,

რომლებიც იმყოფებიან ჩრდილოეთ კავკასიაში. განსაკუთრებით გამოირჩევიან დაღესტნელი საველე მეთაურები. შეიძლება ითქვას, რომ ეს ამ რეგიონში შექმნილი ვითარების მაჩვენებელი ერთი ეპიზოდია. თუმცა, იქ მდგომარეობა დინამიურია, სხვადასხვა ფორმით არის ჩაბმული ხელისუფლება იმ პროცესებში, რომლებიც მიმდინარეობს ჩრდილო კავკასიის მასშტაბით. თუ დაღესტნის შემთხვევაში ხელისუფლების ჩართულობა მონაწილეობის, კორუფციის თვალსაზრისით ძალიან მაღალი ხარისხისაა, სხვა რესპუბლიკებში ასეთ ვითარებას ნაკლებად ვხვდებით. თუ იატაკქვეშეთის მოძრაობა, ნაციონალისტური იატაკქვეშეთი ყარაჩაი-ჩერქეზეთსა და ადიღეიში არ არის ისეთივე ძლიერი, სამაგიეროდ იქ ძალიან ძლიერია ცენტრისტული განწყობილება.

მდგომარეობა რთულია, ფეთქებადსაშიშია. დღეისთვის აღარ არსებობს ერთიანი კავკასიური იმარატის თემა, იმიტომ რომ ჩეჩენი საველე მეთაურები გამოაკლდნენ და დაუბრუნდნენ დუდაევის პოზიციებს, ნაციონალისტური მოძრაობის პოზიციებს. მაგრამ ამ სიტუაციაში ისეთი ქმედება, რაც განახორციელა საქართველოს ხელისუფლებამ, ერთის მხრივ, რასაკვირველია, გამოსმაურებას პოულობს, პოზიტივს აჩენს, მეორე მხრივ, სერიოზული რისკისა და საფრთხეების მატარებელია. აქ მთავარი ის არ არის, რომ შესაძლოა „ბოვეიკები“ შემოვიდნენ, მთავარი ის არის, რომ ამ წინადადებას არა აქვს ბაზა, გეგმა, არ ვიცით, რა იგულისხმება ამ ქმედების უკან. ეს უცნობია კავკასიელებისთვისაც. ყველა ის ადამიანი, ვისთანაც მქონდა საუბარი ნაზრანში, ნაღიკში, მოხარულები არიან ამ ნაბიჯით, მაგრამ შემდგომში როგორ განვითარდება მოვლენები, ამაზე არაფრის თქმა არ შეუძლიათ. ანუ, იმ რთულ მდგომარეობაზე, რაც არის ჩრდილოეთ კავკასიაში, ადექვატური პასუხი არ არის გაცემული საქართველოს მხრიდან. ის, რასაც სთავაზობს თბილისი ჩრდილოეთ კავკასიას, დანარჩენ სამყაროს, არ ჩანს, რომ ებმოდეს კონკრეტულ გეგმას. შედეგებიც, შესაბამისად, შეიძლება არაადექვატური იყოს. დიდი მადლობა.

ზვიად ქორიძე – დიდი მადლობა ბატონო მამუკა. ახლა ბატონ პაატა ზაქარეიშვილს მოვუსმინოთ.

პაატა ზაქარეიშვილი – დიდი მადლობა, ჩემთვის დიდი პატივია, ამ თემაზე თქვენთან საუბარი. მით უმეტეს, რომ აქ არიან ადამიანები, რომელთაც კავკასიის საკითხებში, ჩემზე კომპეტენტურად ვთვლი.

მე უფრო ვისაუბრებ საქართველოს კონტექსტში ჩრდილოეთ კავკასიის ფორმატზე, რამდენად შეიძლება იყოს ჩრდილოეთ კავკასიის საკითხი ჩვენთვის წამყვანი, რისკების ან პირიქით, რესურსების მომცველი თემა. არ არსებობს სისტემა, რომელსაც არა აქვს აქილევსის ქუსლი! ყველა სისტემას აქვს თავისი სუსტი წერტილი, როგორი ძლიერიც არ უნდა იყოს. და ისეთ სახელმწიფოსაც, როგორიცაა რუსეთი, აქვს თავისი გამოწვევები. ერთ-ერთი მთავარი შიდა გამოწვევა ალბათ არის ჩრდილოეთ კავკასია. ეს არის ყველაზე პრობლემური რეგიონი რუსეთის შემადგენლობაში და თუ რომელიმე რეგიონს ან მოვლენას შეუძლია რუსეთის სახელმწიფოებრიობის ეჭვქვეშ დაყენება, ეს არის ჩრდილო კავკასიაში მიმდინარე პროცესები. საქართველოს პრობლემა ის არის, რომ

სწორედ ამ კუთხით ესაზღვრება რუსეთს და თავსატკივარს, რომელიც რუსეთთან გააჩნია, ემატება ფეთქებადსაშიში ვითარება ამ რეგიონში. ამიტომ საქართველოს უნდა ჰქონდეს გონივრული პოლიტიკა, რათა არ აღმოჩნდეს ჩართული იმ საფრთხეებში, რომლებიც შეიძლება წამოვიდეს ჩრდილოეთ კავკასიიდან.

მინდოდა მესაუბრა საქართველოს პოლიტიკაზე, იმაზე, რომ ეს პოლიტიკა ჩემი შეფასებით არის მანკიერი, და იმ ფორმით, როგორითაც დღეს მიმდინარეობს ჩრდილო კავკასიის მიმართ, ეწინააღმდეგება სახელმწიფოს ინტერესებს. მიუხედავად ამ ნეგატიური შეფასებისა, მინდოდა დამეხატა ის პოზიტიური მარცვალის, რატომ შეიძლება იქცეოდეს საქართველო ისე, როგორც იქცევა. სხვა საკითხია, როგორ უნდა იქცეოდეს არსებულ ვითარებაში. ათ წუთში ამ თემებზე საუბარი ძნელია, მაგრამ შევეცდები ყველა ეს საკითხი მეტნაკლებად მიმოვიხილო.

საქართველო გამუდმებით ცდილობს ჩრდილო კავკასიის რეგიონი რუსეთთან ურთიერთობაში უფრო მეტად გამოიყენოს. ეს აშკარად ჩანს ბოლო ხანებში. 2008 წლის აგვისტომდე, არანაირი ნიშანი საქართველოს პოლიტიკისა ჩრდილო კავკასიაში არ არსებობდა. ამის გამო მეც და ბევრი ჩემი კოლეგაც, რომელიც დაინტერესებულია საქართველოში და მთელ რეგიონში მიმდინარე პროცესებით გულისტკივილს გამოვთქვამდით. ფაქტობრივად არ არსებობდა რეალური პოლიტიკა რეგიონის მიმართ, როგორც ახერბაიჯანის, სომხეთის, ყარაბახის, ასევე ჩრდილო კავკასიის მიმართ. რევოლუციიდან მოყოლებული საქართველო მთლიანად გადართული იყო ევროპასა და ნატოში ინტეგრაციაზე და ცოტა არ იყოს, მოწყვეტილი იყო რეგიონში მიმდინარე პროცესებს.

რუსეთის აგრესიის შემდეგ რადიკალურად შეიცვალა ვითარება. ამის შემდეგ, საქართველოს პოლიტიკა ჩრდილო კავკასიის მიმართ სიტუაციის გამძაფრების და რუსეთის გამოწვევის ხასიათს ატარებს. ბოლო გადაწყვეტილება, რომელიც უვიზო რეჟიმის შექმნას გულისხმობს ჩრდილო კავკასიის ხალხისათვის, არ არის შემთხვევითი და ერთჯერადი აქტი. ეს არის გარკვეული სისტემის ნაწილი და შეგახსენებთ, დაიწყო, როდესაც საქართველომ გადაწყვიტა შეექმნა ჩრდილო-კავკასიური არხი. არაერთი პოლიტიკოსი აცხადებდა, რომ ეს კეთდებოდა ჩრდილოეთ კავკასიაში მიმდინარე პროცესების გასაშუქებლად და მათ მიმართ საქართველოს პოზიციების წარმოსაჩენად. ეს მოცემულობა არც ცუდია, არც კარგი. მართლაც, შეიძლება ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორე სახელმწიფოს ტერიტორიაზე რაღაც ინფორმაცია ვრცელდებოდეს. მაგრამ ამას მოყვა ჩემთვის მოულოდნელად მძაფრი რეაქცია რუსეთის მხრიდან. იმდენად მძაფრი, რომ რუსეთი შეეცადა გავლენა მოეხდინა საფრანგეთის მთავრობაზე და იმ სატელიტურმა კომპანიამ, რომელიც ახორციელებდა ამ არხის ტრანსლაციას, საკმაოდ უხეში და მედიის თავისუფლების დარღვევის ფორმებით გაუწყვიტა არხს მაუწყებლობა. ეს იხილებოდა სასამართლოში, მაგრამ საქართველოს სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. სკანდალური შედეგი მივიღეთ. რუსეთის რეაქცია მოულოდნელი და ნიშანდობლივი იყო. რუსეთმა განაცხადა, არ ჩავრეულიყავით მის საქმეებში.

მეორე მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო 21 მარტს საქართველოში ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და ჯეიმსთაუნის ფონდის ეგიდით ჩატარებული კონფერენცია ჩრდილოეთ კავკასიაში მიმდინარე პროცესებზე. მან მიიღო

გარკვეული რეზოლუცია, სადაც საუბარი იყო ჩენებისა და ჩერქეზების გენოციდის აღიარებაზე. მსოფლიოში მართლაც არსებობს გენოციდის პრობლემა. მათ შორის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი და ცნობილია სომეხთა გენოციდი თურქეთის მიერ, რომელიც ბევრმა სახელმწიფომ აღიარა. კმაყოფილებით მინდა აღვნიშნო, რომ საქართველო თავს იკავებს სომეხთა გენოციდის აღიარებისგან, იმიტომ რომ ამას თავისი პოლიტიკური შედეგები მოჰყვება. საქართველო ერთადერთი სახელმწიფოა, რომელიც ორივე ქვეყნის მეზობელია და ამიტომ სწორია, რომ არ აღიარებს მას. მთელი მსოფლიო ჩართულია ამ მსჯელობაში. იმ დროს, როდესაც არავინ საუბრობს ჩენების გენოციდზე, სწორედ საქართველო გამოდის ინიციატივით, რაც ცოტა არ იყოს, უცნაურად მიმაჩნია. მით უმეტეს, ცნობილია, რომ საქართველოში მცხოვრებ სომეხი ეროვნების საქართველოს მოქალაქეებს არაერთხელ უთხოვიათ საქართველოს მთავრობისათვის სომეხების გენოციდის აღიარება. საქართველოს მთავრობა უპასუხოდ ტოვებს ამ მოვლენას. ამ დროს ტარდება ეს კონფერენცია და ცოტა მოგვიანებით, აპრილში პარლამენტის 5-6 კაციანი ჯგუფი ამბობს, რომ იმსჯელებენ გენოციდის აღიარებაზე, ანუ ცდილობს სამართლებრივი მიმართულებები მისცეს ამ საკითხს. რაც მთავარია, მიმართვაში წერია, რომ დადგინდეს ჩერქეზთა გენოციდის მსხვერპლთა ხსოვნის დღე და აღიარებულ იქნას სოჭი, როგორც ჩერქეზთა გენოციდის და ეთნიკური წმენდის ადგილი. ანუ, რეზოლუციაში სახელდება ქალაქი სოჭი, რაც, რა თქმა უნდა, ნიშანდობლივია. მოგეხსენებათ, რომ სოჭში უნდა ჩატარდეს ოლიმპიური თამაშები და საქართველო, ჩემი აზრით, ფარულად ცდილობს ტემპერატურის აწევას სოჭის გარშემო. ჩვენ გვახსოვს პეკინის ოლიმპიადა და ისიც, თუ როგორ ეფექტურად განახორციელეს ტიბეტმა და მისმა მეგობარმა ქვეყნებმა მისი ჩაშლის ღონისძიებები. როგორ გამოუვიდათ, ეს სხვა საკითხია, მაგრამ წინასწარ იყო გაცხადებული ჩაშლის პოლიტიკის შესახებ. საქართველო არ აცხადებს, რომ აპირებს სოჭის ოლიმპიადის ჩაშლას, მაგრამ ფონად აშკარად გასდევს ეს მომენტი. თუ ამის გამკეთებლები ვართ, ვაჟაკურად უნდა ვაღიაროთ ეს მომენტი, იმიტომ რომ გვაქვს ამის გაკეთების უფლება. რუსეთმა განახორციელა აგრესია, სწორედ სოჭთან მდებარეობს აფხაზეთი, რომელიც ოკუპირებულია რუსეთის მიერ და საქართველოს აქვს, მორალური თუ არა ლეგიტიმური უფლება მაინც, რომ აღიზიანებდეს სოჭში ოლიმპიადის ჩატარება.

ეს კონფერენცია არ იქნებოდა ასეთი მნიშვნელოვანი, რომ არა 16 აპრილს youtube-ზე გამოქვეყნებული ჩანაწერები, სადაც ბათუ ქუთელიასა და ვანო მერაბიშვილს, ასევე გივი თარგამაძესა და გოჩა ჯაფარიძეს შორის არის საუბარი. მოვიყვან მხოლოდ ერთ ფრაზას ბატონ გივი თარგამაძის ნათქვამიდან: „საჭიროა მოიძებნოს რაც შეიძლება მეტი ჩრდილოკავკასიური ორგანიზაცია – ჩერქეზული, ინგუშური, ჩენური, ეგვიპტესა და სირიაში. პირდაპირ რომ ვთქვათ, ჩვენ ვაპირებთ პარლამენტში მათი გენოციდის ცნობას. ამიტომ ახლა ვართ დაკავებული ძალიან ინტენსიურად ამ ხალხის ძებნით ყველგან, მათ შორის თურქეთსა და იორდანიაში. იქაც ელჩებს ვუთხარი უკვე. ახლა ბატონ ვანოსთან ვართ და ამ სიტუაციას განვიხილავთ“. ანუ აშკარად ჩანს, რომ ეს კონფერენცია მხოლოდ ილიას უნივერსიტეტისა და ჯეიმსთაუნის ფონდის მიერ კი არ ყოფილა ორგანიზებული, ეს უკვე არის სახელმწიფო პოლიტიკა, რომელიც აშკარად ცდილობს ჩრდილო კავკასიაში სიტუაციის არევას. ამ კონტექსტში ჯდება ის,

რაც საქართველომ ახლახანს გააკეთა. ისე, რომ არ შეუთანხმა რუსეთს თავისი ღონისძიება, მისცა უვიზო რეჟიმი ჩრდილოეთ კავკასიაში მცხოვრებ ხალხს. ცივილიზებულ სამყაროში ასეთი სერიოზული გადაწყვეტილებების მიღება ქვეყნებს შორის შეუთანხმებლად არ ხდება. უვიზო რეჟიმი სასაზღვრო ზონაში ძალიან კარგი ინსტრუმენტია ზოგადად მთელ მსოფლიოში, როდესაც ორი ქვეყნის კეთილმეზობლური ურთიერთობიდან გამომდინარე უმსუბუქებენ მოქალაქეებს გადაადგილებას საზღვრისპირა რეგიონში. როგორც წესი, საზღვრის პირას მონათესავე ხალხი ცხოვრობს. მაგალითად, აზერბაიჯანის საზღვართან აზერბაიჯანელები ცხოვრობენ, სომხეთის საზღვართან – სომხები, და ბუნებრივია, მათთვის ნორმალური გადაადგილების პირობების შექმნა მისაღებია, მაგრამ ყველა ასეთი ღონისძიება აუცილებლად ამ სახელწიფოსთან შეთანხმებით ტარდება. ბატონმა გრიგოლ ვაშაძემ, საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრმა კი განაცხადა, რომ ჩვენ რუსეთს არ ვესაუბრებით, რის გამოც ასეთ შეხვედრაზე ვერ წავიდოდით. არადა ბატონ სააკაშვილს ნათქვამი აქვს, რომ ის მზად არის რუსეთს უპირობოდ ესაუბროს. ვაშაძის თქმით, საქართველო არ აპირებს რუსეთთან საუბარს, ვიდრე არ იქნება გადაწყვეტილი ორი მთავარი პრინციპი – საქართველოს დეოკუპაცია და დევნილების დაბრუნება. მშვენიერი პირობაა, მაგრამ მანამდე სააკაშვილმა განაცხადა, რომ მზად არის ესაუბროს პუტინს ყოველგვარი პირობის გარეშე. თუ არ ესაუბრები რუსეთს, მაშინ ლარსის გამშვები პუნქტი როგორ გაიხსნა. ყველამ კარგად ვიცით, რომ ერევანში საქართველოსა და რუსეთის დელეგაციებს შორის შეხვედრების რამდენიმე რაუნდი ჩატარდა. ასევე შეთანხმების საფუძველზე ჩამოდიან რუსეთის მოქალაქეები და იღებენ ვიზას თბილისის აეროპორტში. როდესაც რუსი მესაზღვრე უშვებს თბილისში მგზავრს, მან კარგად იცის, რომ მის სახელმწიფოს დადებული აქვს ხელშეკრულება საქართველოსთან და მის მოქალაქეს საქართველოში ჩამოსვლისას ვიზასთან დაკავშირებით პრობლემები არ შეექმნება. ამიტომ ჩემი აზრით, ეს არის სერიოზული პროვოკაციული ნაბიჯი, რომელიც მიმართულია კავკასიაში ტემპერატურის მომატებისაკენ. რაც მთავარია, ამით ჩვენ კიდევ უფრო უკან ვწევთ ქართულ-რუსული ურთიერთობების გაუმჯობესების პერსპექტივას. მთელი მსოფლიო, ამერიკა იქნება ეს თუ ევროკავშირი, ელის ჩვენგან რუსეთთან საერთო ენის გამონახვას. რუსეთი მედვედევისა და პუტინის აზრით პრინციპულად ამბობს, რომ სააკაშვილს არ დაეღაპარაკება. სააკაშვილი კი აცხადებს, რომ მზად არის უპირობო მოლაპარაკებისთვის. ამ ფონზე ეს გადაწყვეტილება აშაკარად მიუთითებს, რომ ჩვენ არ ვაპირებთ რუსეთთან ისეთი ფონის შექმნას, რომელიც შესაძლებელს გახდიდა ქართულ-რუსული ურთიერთობების დაწყებას. სწორედ ეს არის ჩემთვის ყველაზე უფრო მიუღებელი შედეგი ამ გადაწყვეტილებისა. ჩვენ ამით ვადასტურებთ, რომ ეს ყველაფერი განცხადებაა რუსეთთან კარგი ურთიერთობის დაწყების შესაძლო ვარიანტებზე. ამ ნაბიჯით ცხადდება, რომ რუსეთის გაღიზიანება ჩვენთვის უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე დიალოგის შეუქცევადი პროცესის წარმართვა.

მაგრამ ამ ყველაფერში მაინც უნდა იყოს რაციონალური მარცვალი. სიმართლე გითხრათ, ასლან აბაშიძის საკითხის შემდეგ საქართველოს ხელისუფლების მიერ გადადგმული არცერთი რაციონალური ნაბიჯი არ მინახავს. ყველა გადაწყვეტილება კონტრპროდუქტიული იყო საქართველოსთვის

– კოდორის მოვლენები, სანაკოვეის პროექტი, „კოკოითი-ფანდარასტზე“ აღარაფერს ვიტყვი. ყველაფერმა ამან, სამწუხაროდ, მოიტანა ის შედეგები, რაზეც მე და ჩემი კოლეგები ვსაუბრობდით. ნეტავ ვცდებოდე, მაგრამ ახლაც ვხედავ, რომ ეს ნაბიჯიც ამ მიმართულებისაა. იმიტომ რომ ჩრდილო-კავკასია იყო ერთადერთი თემა, საიდანაც შეიძლებოდა ამოგვეწია ქართულ-რუსული ურთიერთობები. ამ თემაზე შეგვეძლო ლაპარაკის დაწყება, რომ მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს ტერიტორია ოკუპირებულია, მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო-რუსეთს შორის არ არსებობს დიპლომატიური კავშირები, ჩრდილო კავკასია არის თემა და ადგილი, რომელიც ჩვენც გვაწუხებს და მათაც. ამიტომ საერთაშორისო ორგანიზაციების, სხვა ქვეყნების დახმარებით ჩვენ მზად უნდა ვყოფილიყავით ჩრდილო კავკასიაში მაინც გვეთანამშრომლა რუსეთთან. სამწუხაროდ, ეს ყველაზე ფაქიზი თემა, რომელიც აიძულებდა საერთაშორისო ორგანიზაციებს, ერთ მაგიდასთან დაესვა ქართველები და რუსები, გავაფუჭეთ და ეს მომავალში ამ ტიპის ნაბიჯის გადადგმაში ძალიან შეგვიშლის ხელს. ვერ მოვასწარი საუბარი რაციონალურ მხარეზე, მაგრამ იმედი მაქვს, მოგვიანებით კიდევ მოვახერხებ ამ თემაზე საუბარს.

ზვიად ქორიძე – დიდი მადლობა ბატონო პაატა. ახლა ბატონ გიორგი მოლოდინს გადავცემ სიტყვას.

გიორგი მოლოდინი – დიდი მადლობა ფონდის ხელმძღვანელობას მოწვევისთვის. ჩემთვის დიდი პატივია თქვენთან ერთად ამ თემაზე საუბარი. შევეცდები შეგავსო ის ინფორმაცია, რომელიც ბატონმა მამუკამ მოგაწოდათ. გავაანალიზებ ჩრდილოეთ კავკასიაში არსებულ სიტუაციას, ვისაუბრებ სეპარატიზმის ფენომენზე და დასავლეთ ჩრდილო კავკასიაზე, როგორც წინააღმდეგობის ახალ ზონაზე.

რუსეთის თავის ტკივილი რეგიონში არის დაძაბულობის პერმანენტული ესკალაცია, რომელიც დროსა და სივრცეში არ კარგავს აქტუალობას. შეიძლება ითქვას, რომ დღემდე მოსკოვის მიმართ სრულიად ლოიალურ ტერიტორიულ ერთეულად, არსებული შვიდი სუბიექტიდან, მხოლოდ ჩრდილოეთ ოსეთი რჩება. დანარჩენი ეთნიკურ პრინციპებზე შექმნილი ყველა რესპუბლიკა მეტნაკლებად პრობლემატური რჩება. სწორედ ამ პირობებში ჩრდილოეთ კავკასიაში გამოიკვეთა რამდენიმე საინტერესო ტენდენცია. რუსეთის ცენტრალური ხელისუფლება ცდილობს შეცვალოს კლასიკური, ანუ ტრადიციული მიდგომა აღნიშნული რეგიონის მიმართ. ანუ ცენტრი ცდილობს მაქსიმალურად აიცილოს თავიდან ოფიციალური მოსკოვის მონაწილეობა საბრძოლო ოპერაციებში, რადგან ეს მისთვის სცენარის ყველაზე არასახარბიელო განვითარება იქნებოდა. ასევე განსხვავებული მეთოდებით ცდილობს ცენტრი ისეთი საკითხების მოგვარებას, როგორიცაა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა, კრიმინოგენული სიტუაცია, უმუშევრობის დონის შემცირება. რადგან ჩემი აზრით, სწორედ ეს ფაქტორები განაპირობებს ჩრდილო-კავკასიაში წინააღმდეგობის ძალებთან ახალგაზრდების თანამშრომლობას.

ყოველივე ამის პარალელურად კავკასიის რესპუბლიკებისთვის კიდევ ერთი ახალი საყურადღებო ტენდენცია შეიმჩნევა. მოსკოვი საკმაოდ ორიგინალური და თამამი პოლიტიკის განხორციელებას აპირებს. ის ცდილობს

დამოუკიდებლობის რაც შეიძლება მეტი ხარისხი მიანიჭოს რესპუბლიკებს. მაგალითად, შეიძლება მოვიყვანოთ კადროვის ფენომენი. სავარაუდოდ, კადროვი, როგორც ყველაზე ამბიციური და ერთპიროვნული მმართველი, სწორედ ამ გარემოებებმა ჩამოაყალიბა. ლოიალობის სანაცვლოდ ის დიდ ფინანსურ მხარდაჭერას იღებს ცენტრალური ხელისუფლებისგან. ასევე საყურადღებოა პრეზიდენტ მედვედევის გადაწყვეტილება დაღესტანში ახალი ადგილობრივი სამხედრო ერთეულის შექმნასთან დაკავშირებით, რომელიც ჩეჩნური ანალოგის მსგავსად, მხოლოდ ადგილობრივი კადრებისგან იქნება დაკომპლექტებული. მიუხედავად ამისა, ძნელად წარმოსადგენია, რომ სეპარატისტული ტენდენციების გაღვივების შემთხვევაში, მოსკოვს მართვის სადავეები ხელიდან გაუვარდეს. ის უბრალოდ ცდილობს ადგილობრივი ხელისუფლების გაძლიერებით როგორმე შეაკავოს რუსეთის ცენტრალური ხელისუფლებისადმი ანტაგონისტურად განწყობილი საზოგადოება და არსებული უკმაყოფილება უშუალოდ რეგიონის მმართველებისკენ მიმართოს. თუმცა პარალელურად შეიმჩნევა ინფრასტრუქტურის შექმნა-გაუმჯობესების ტენდენციები, საგზაო პროექტების განხილვა აქტიურ ფაზაში შედის, ვგულისხმობ ჩერკესკი-სოხუმის, ჩერკესკი-ადღერის მიმართულებით. საქმე გვაქვს, ჩემი აზრით, დროის მოგების პოლიტიკასთან, სიტუაციის საბოლოო დარეგულირებამდე. თავში უკვე ვისაუბრეთ იმის შესახებ, რომ რუსეთის ცენტრალური ხელისუფლება ცდილობს შეცვალოს კლასიკური მიდგომა რეგიონისადმი, თუმცა საინტერესოა, რომ წინააღმდეგობის ძალები როგორღაც ახერხებენ ადეკვატურები იყვნენ ამ პოლიტიკის მიმართ და მათაც მოახერხონ უპასუხონ ასევე შეცვლილი ტაქტიკით. აღსანიშნავია, რომ თუ წინა წლებში საკმაოდ ხშირად ფიქსირდებოდა უშუალო შეიარაღებული შეტაკებები ბოვეიკებსა და ოფიციალურ სამხედრო დაჯგუფებებს შორის, ბოლო პერიოდში აქცენტი ძირითადად დისტანციური მართვის თვითნაკეთი ბომბების გამოყენებასა და თვითმკვლელი ტერორისტების აქტიურობაზეა გადატანილი. თუმცა, სექტემბერ-ოქტომბერში დაღესტნის ტერიტორიაზე ჩატრებული ოპერაციის შედეგად შინაგან საქმეთა მინისტრმა ოფიციალურად დაადასტურა გავრცელებული ინფორმაცია 82 ბოვეიკის განადგურების შესახებ.

ამ და სხვა ფაქტების ანალიზი აჩვენებს, რომ სიტუაცია დაძაბულია, თუმცა ის არ გამოდის რუსული სპეცსამსახურების კონტროლის დაქვემდებარებიდან. შესაბამისად, შეიმჩნევა დაძაბულობის ვაინახური ზონიდან, შედარებით მშვიდ რეგიონში, ანუ დასავლეთ ჩრდილოეთ-კავკასიაში გადატანის მცდელობა. ვიდრე ამ პროცესზე ვისაუბრებდე, მინდა სეპარატიზმის იმ ორ ფენომენზე ვისაუბრო, რომელიც, ჩემი აზრით, ამ რეგიონს ახასიათებს. არასტაბილურობის წყაროს ჩრდილოეთ კავკასიაში სეპარატიზმი წარმოადგენს, რეგიონში კი ის ორი განსხვავებული ფენომენით არის წარმოდგენილი. ეს არის საერო ნაციონალიზმი და რადიკალური ისლამი. თუმცა ექსპერტებს შორის არსებობს მოსაზრება, რომ ვაინახური სეპარატიზმი 90-იანი წლების შემდეგ საერო ნაციონალიზმისაკენ გადაიხარა და უკვე ისლამისტური ბუნებისაა. ის უფრო გლობალურ იდეოლოგიას მისდევს და მიზნად ისახავს მთელი ჩრდილოეთ კავკასიის ერთიანი ისლამური სახელმწიფოს ჩამოყალიბებას. მაგრამ ამ კონტექსტში ასევე საინტერესოდ მიმაჩნია თვითონ ექსტრემისტულ ძალებს შორის მოვლენების განვითარებაც. აქვე უნდა აღინიშნოს ზაკაევის

განცხადებები, რომელიც კავკასიის ამირატის შექმნას აბსურდს უწოდებს. ჩვენი ვარაუდით, ჩრდილოეთ კავკასიაში რელიგიურმა ექსტრემიზმმა თავისი შესაძლებლობები ამოწურა. წინა პლანზე ცოტა ხანში სულ უფრო და უფრო წამოიწევს საერო ნაციონალიზმი. დასავლეთ ჩრდილოეთ კავკასიაში უკვე აქვს ადგილი მის გამოვლინებებს. ვგულისხმობ ყარაჩაი-ჩერქეზეთს, ყაბარდო-ბალყარეთსა და ადიღეს.

ახლა შევეცდები მოკლე ანალიზი შემოგთავაზოთ, თუ რა ხდება დღეისათვის დასავლეთ ჩრდილო-კავკასიაში. ამის შემდეგ უფრო გაგვიადვილდება საქართველოს ხელისუფლების პოლიტიკაზე საუბარი. ჩერქეზული გამათავისუფლებელი მოძრაობა ნელ-ნელა იკრებს ძალებს. რესპუბლიკაში მოქმედებს იატაკქვეშა შეიარაღებული ძალები, რომელთა აქტივობის კულმინაცია იყო ალბათ 2005 წლის 3 ოქტომბერი. როდესაც ბოევიკებმა ყაბარდო-ბალყარეთის დედაქალაქი ნალჩიკი დაიკავეს. ზოგადად, რუსეთის მიერ მე-19 საუკუნის კავკასიის დაპყრობამ და იქ დატრიალებულმა მოვლენებმა ჩერქეზების ისტორიულ მეხსიერებას დიდი დადი დაასვა. თურქეთსა და ახლო აღმოსავლეთში გადასახლებული მილიონამდე ჩერქეზი დღეს ჩერქეზული განმათავისუფლებელი მოძრაობის ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორია. დიასპორის ბაზაზე იქმნება ე.წ. ჩერქეზული მთავრობა გადასახლებაში, რომელიც მიზნად ისახავს დაეხმაროს და უხელმძღვანელოს ჩერქეზულ წინააღმდეგობას რუსეთის ტერიტორიაზე. მოსკოვი, რა თქმა უნდა, შეშფოთებით აღევნებს ამ მოვლენებს თვალყურს და შეძლებისდაგვარად ემზადება ყველაზე ცუდი და სახიფათო სცენარის განვითარებისთვის. სხვა მიზეზებთან ერთად, შარშანწინ რუსეთის მიერ აფხაზეთის ოკუპაცია უნდა ვივარაუდოთ, რომ განპირობებული იყო ჩერქეზული ფაქტორითაც. რადგან სამხედრო თვალსაზრისით, ჩერქეზულ რესპუბლიკებში სამხედრო კონფლიქტის შემთხვევაში რუსეთმა მოწყვიტა ისინი ზღვაზე გასასვლელს სამხრეთიდან.

ვფიქრობ, ძნელი წარმოსადგენია, მოსკოვმა თვალი დაუხუჭოს დასავლურ ზონაში წინააღმდეგობის ძალების გაძლიერებას. უფრო მეტიც, დღეისათვის, მოსკოვს გაცილებით მეტი შანსი აქვს, მართოს სიტუაცია რეგიონში, ვიდრე ოდესმე ჰქონია. ჩრდილოეთ კავკასიის მიმართ ამერიკის შეერთებული შტატების ახალი ხელმძღვანელობის ინტერესი, ბუშის ადმინისტრაციასთან შედარებით, შემცირდა. შეერთებული შტატები ახლა საკუთარი პრობლემებზეა გადართული. რუსეთის მმართველ წრეებში კორუმპირებული სამხედრო მაღალჩინოსნების ფაქტორი ძალიან მნიშვნელოვანია. პრაპროფესიონალიზმი, სოციალ-ეკონომიკური პრობლემები, როგორც ადგილობრივი, ისე ცენტრალური ხელისუფლების არაპოპულარობა და უნდობლობა, ცენტრიდან გადარიცხული ტრანშების არათანაბრად გადანაწილება, მმართველობის კლანური სისტემა გვაძლევს იმის თქმის საშუალებას, რომ დაპირისპირება ცენტრსა და წინააღმდეგობის ძალებს, ასევე ადგილობრივ მოსახლეობასა და მმართველ კლასს შორის, კიდევ უფრო გაღრმავდება და რუსეთის ნომერი პირველი თავის ტკივილი რეგიონში, ანუ დაძაბულობის პერმანენტული ესკალაცია ისევ გაგრძელდება და შენარჩუნდება. დიდი მადლობა.

ზვიად ქორიძე – დიდი მადლობა, ახლა დისკუსიის კიდევ ერთ მომსხენებელს, ოლეგ პანფილოვს მოვუსმინოთ.

ოლეგ პანფილოვი – დიდი მადლობა. მოგიბოდიშებთ, ვინაიდან ქართულად ჯერ გამიჭირდება სერიოზულ თემებზე საუბარი, რუსულად ვისაუბრებ.

რადგან დღეს აქ ახსენეს ისეთი მნიშვნელოვანი თემა, როგორც არის საზღვრის გახსნა ჩრდილოეთ კავკასიასთან და თუ არ ვცდები, ეს თემა არის კიდევ დღევანდელი დისკუსიის მიზეზი, ორ მნიშვნელოვან მოვლენაზე გავამახვილებ თქვენს ყურადღებას. რა თქმა უნდა, შეიძლება დააშინო საქართველო იმით, რომ საზღვრის გახსნით შეიძლება ისარგებლონ ტერორისტებმა, კრიმინალურმა ელემენტებმა, მაგრამ ასეთი შემთხვევებისთვის არსებობენ ქართული სპეცსამსახურები. მეორე მხრივ, კრიმინალი გადაადგილდება იქითკენ, სადაც ის თავს უკეთესად გრძნობს.

საზღვრის გახსნაში საქართველოსთვის ორ ძალიან მნიშვნელოვან დადებით მომენტს ვხედავ: პირველს დავარქმევ საინფორმაციო გახსნილობას, რომელიც გულისხმობს იმას, რომ საქართველოში ჩამოვლენ ადამიანები, რომლებიც თავიანთი თვალთ ნახავენ, აქ რა ხდება. აქვე ვისაუბრებ „პირველი კავკასიური“ შექმნის პერიპეტივებზე. ამ შემთხვევაში ჩემი და პაატას შეხედულებები განსხვავებულია. ამ არხზე უარყოფით კონტექსტში საუბარი იგივეა, რაც საბჭოთა კავშირში „ბიბისისა“ და „თავისუფლების“ მტრად მოხსენიება. ოპონენტებს ვურჩევ ხოლმე სასამართლოს მიმართონ ან დაასაბუთონ, რაში გამოიხატება ამ არხის მავნებლობა. თუ მის მიერ გავრცელებული ინფორმაცია სიმართლეს არ შეეფერება, რამ შეიძლება დააშინოს ადამიანები, ვისაც უნდათ შეიტყონ, რა ხდება საქართველოში, გაიგონ კავკასიაში მცხოვრები ადამიანების აზრი, და მიიღონ ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რა ხდება ჩრდილოეთ კავკასიაში, იმიტომ რომ რუსეთის ტელევიზია ამის შესახებ არაფერს ამბობს.

საფრანგეთის ხელისუფლებას არაფერი საერთო არ ჰქონია კონფლიქტთან, კერძო კომპანიასთან, რომელიც მოლაპარაკებაზე წავიდა რუსეთის ხელისუფლებასთან. „გაზპრომმა“ სპუტნიკზე რუსეთის 68 არხთან ერთად უეცრად აღმოაჩინა 3 ქართული არხი. მათ ეს ძალიან სახიფათოდ მოეჩვენათ და ფრანგებს წაუყენეს პირობა, რა უფრო მნიშვნელოვანი იყო მათთვის, 3 მილიარდი ევროს ოდენობის არენდა, რომელიც შესდიოდათ რუსული არხებიდან, თუ 3 მილიონი ევრო, რომელსაც გადაუხდიდა მათ საქართველო საზოგადოებრივი არხების ტრანსლირებისთვის. მათ პირველი ვარიანტი ამჯობინეს.

„პირველი კავკასიური“, მიუხედავად ამისა, განაგრძობს არსებობას. არხზე ახლა ბრიტანული მენეჯმენტია. დარწმუნებული ვარ, რომ ჩრდილოეთ კავკასიის თემა კვლავ გაგრძელდება. საინფორმაციო გახსნილობა ჩრდილოეთ კავკასიის ხალხებისთვის მნიშვნელოვანია, როგორც საქართველოსთვის, ისე თავად ამ ხალხისთვის. ორი დღის წინ დავასრულე მუშაობა წიგნზე, რომელსაც ეწოდება „ჩეჩნეთის საინფორმაციო ბლოკადა“. ეს წიგნი ეხება იმას, თუ რა ხდებოდა ჩეჩნეთში პირველი ომის დასრულების დროიდან მოყოლებული, ეს იყო 1996 წელი, ვიდრე 2002 წლამდე, როდესაც ყველა პირობა შეიქმნა იმისთვის, რომ ჟურნალისტებს აღარ შეეძლებოდათ ჩეჩნეთის ტერიტორიაზე შესვლა. იყო ჟურნალისტების გატაცების, მკვლელობების ფაქტები. ეს დაკავშირებულია

იმასთან, რომ რუსი პოლიტიკოსები და გენერლები ჩეჩნეთის პირველი ომის შემდეგ მიხვდნენ, რომ ომი წააგეს არა ჩეჩნებთან, არამედ უურნალისტებთან. პოლიტიკოსებისთვის, პოლიტოლოგებისთვის ინფორმაცია ყოველთვის ყველაზე საშიში იარაღი იყო. თუმცა, ჩვენთვის, ეს ჩვენი ჩვეულებრივი საქმიანობაა. ამიტომ „პირველ კავკასიურს“ განვიხილავ როგორც ინფორმაციის ერთ-ერთ წყაროს. რაც უფრო მეტი იქნება ინფორმაცია, მით უფრო იოლად გასაგები იქნება ადამიანებისთვის, რა ხდება.

მას შემდეგ, რაც ჩრდილოეთ კავკასიელებს რუსეთის ტერიტორიაზე აღარ ეხვდები, მოგეხსენებათ, მე უკვე ერთი წელია საქართველოში ვცხოვრობ და მეკრძალება რუსეთში დაბრუნება, ისინი მეუბნებიან, რომ მათ აინტერესებთ ინფორმაცია იმის შესახებ, რა ხდება საქართველოში რეალურად. საქართველო მათთვის თავისუფლების სიმბოლოა, მიუხედავად იმ სირთულეებისა, რასაც აქ ვაწყდებით. საქართველო ბევრი თვალსაზრისით ლიდერი გახდა კავკასიაში და ეს პროცესი უნდა განვაითაროთ. ფაქტმა, რომ რუსეთის ხელისუფლებამ გაილაშქრა „პირველი კავკასიურის“ წინააღმდეგ, ჩვენს სასარგებლოდ იმუშავა. როგორც შევიტყვეთ, არხის ტრანსლირების მხოლოდ პირველი დღე-ღამის განმავლობაში, 4-დან 5 იანვრამდე, გუგლმა მილიონამდე ლინკი გააფრცვლა ამ არხის საქმიანობის შესახებ. ჩვენმა სარეკლამო სამსახურმა გამოთვალა და თქვა, რომ ეს 30 მილიონი დოლარი ღირს, სინამდვილეში კი ჩვენ არც ერთი ლარი არ დაგვიხარჯავს რეკლამისთვის. რეკლამა თავად რუსულმა პროპაგანდამ გაგვიწია. ეს ყველაფერი იმაზე მიანიშნებს, როგორ ეშინიათ მათ ინფორმაციის.

რაც შეეხება ჩეჩნეთის საერთაშორისო კონგრესს, რომელიც ვარშავაში ჩატარდა და მასში მეც მივიღე მონაწილეობა, სხვა პრობლემებთან ერთად, რომლებზეც საუბრობდნენ ჩეჩნები, ეს პირველ რიგში ეხება ევროპის ქვეყნების საემიგრაციო სამსახურებს, იყო საუბარი იმაზეც, რომ ჩეჩნების მიმართ ყოველთვის ღლიალურად განწყობილ ლიტვაში დღეს უკვე არასახარბიელო სიტუაციაა და ბევრ ჩეჩენს უწევს ამ ქვეყნის დატოვება. ამ პრობლემების მიღმა ჩეჩნებს აწუხებთ იმ ახალგაზრდების აღზრდის საკითხი, რომლებიც ემიგრაციაში ცხოვრობენ. მე, როგორც კონგრესის საპატიო სტუმარმა, ვთქვი, რომ საქართველო განათლების მისაღებად შესაძლოა ძალიან მიმზიდველი იყოს არა მარტო ახალგაზრდებისთვის, არამედ ყველა ჩრდილოკავკასიელისთვის, რომელიც ცხოვრობს ემიგრაციაში. საქართველოს როგორც მენტალურად, ისე სხვა ნიშნით ბევრი რამ აახლოებს ჩეჩნეთთან. ჩვენს უნივერსიტეტში არსებობს სამაგისტრო კურსი, ეს არის გია ნოდიას „კავკასიური კვლევების სკოლა“, სადაც რუსულ ენაზე სწავლობს რამდენიმე ჩეჩენი და დაღესტნელი. ვფიქრობ, კარგი იქნება, თუ გაღრმავდება ეს მიმართულება და ჩრდილოეთ კავკასიელ ახალგაზრდებს მიეცემათ საქართველოში განათლების მიღების საშუალება. მერწმუნეთ, ის ახალგაზრდები, რომლებიც უკვე ერთი წელია აქ ცხოვრობენ და განათლებას ღებულობენ, აღფრთოვანებულები არიან იმ ცხოვრებით, რომელიც აქ ნახეს.

ზვიად ქორიძე – ყველა მოხსენება, რომელიც მოვისმინეთ, თემატურად ძალიან მრავალფეროვანი იყო და ყველა ასპექტს შეეხო. დარწმუნებული ვარ,

დისკუსიის მსვლელობისას კიდევ ბევრ ახალ თემას წამოჭრით. ახლა ბატონ გიორგი ხუციშვილს მოვუსმინოთ.

გიორგი ხუციშვილი – დიდი მადლობა საინტერესო მოხსენებებისთვის. ძალიან დამაინტერესა „პირველი კავკასიურის“ ირგვლივ შექმნილმა ვითარებამ. ამ არხის დაარსებიდან, მისი ჟურნალისტებისთვის ბევრჯერ მიმიცია ინტერვიუ, გამიკეთებია კომენტარი. თქვენ ბრძანეთ, რომ არხი განაგრძობს მუშაობას. მინდა გთხოვოთ, ყურადღება მიაქციოთ იმას, რომ ინფორმაცია, რომელსაც გადასცემთ, ყოველთვის ობიექტური იყოს, რათა ამ არხმა მოიპოვოს დამოუკიდებელი არხის და არა ხელისუფლების პროპაგანდის იმიჯი. საკუთარი გამოცდილების გათვალისწინებით ვიცი, რომ ეს არ არის იოლი. ხელისუფლება შეეცდება მის გამოყენებას თავისი პოლიტიკური მიზნებისთვის.

ახლა რაც შეეხება სავიზო რეჟიმს, გეთანხმებით, აუცილებელია სულიერი კავშირის აღდგენა და განვითარება ჩრდილოეთ კავკასიის ხალხთან, მაგრამ მეორე მხრივ, ჩვენი ხელისუფლება გვეუბნება, რომ ომი არ დამთავრებულა, გვაქვს ოკუპირებული ტერიტორიები, გაწყვეტილია დიპლომატიური ურთიერთობა რუსეთთან და ამ ვითარებაში საზღვრის გახსნა სახელმწიფოსთან, რომელთანაც არ გვაქვს დადებული ხელშეკრულებები, რომლებიც შენ დაგიცავს. წარმოიდგინეთ რა მოხდება, სიტუაცია კვლავ რომ დაიძაბოს, ან რუსეთმა ჩრდილოეთ კავკასიაში ახალი რეპრესიული ზომები მიიღოს, და მას შედეგად მოჰყვეს დევნილთა ნაკადი, წარმოიდგინეთ რამდენიმე ათასი ლტოლვილი საქართველოს ტერიტორიაზე. ეს მოლოდინი არსებობს. მაინტერესებს, რომელი ხელშეკრულებით მოხდება ამ პროცესის რეგულირება? ვიმეორებ, იდეას მივესალმები, მაგრამ სერიოზულ რისკებსაც ვხედავ.

ოლეგ პანფილოვი – ძალიან ძნელია ობიექტურობის განსაზღვრა, იმიტომ, რომ თავისებურად ყველა ადამიანი ობიექტურია. სამწუხაროდ, „პირველ კავკასიურზე“ ყოველთვის იყო კადრების პრობლემა. რუსულენოვანი ქართველი ჟურნალისტები დიდი პრობლემაა. ერთადერთი იმის თქმა შემიძლია, რომ ბრიტანულ მენეჯმენტს, არხის ხელმძღვანელობას „ბიბისის“ დიდი გამოცდილება აქვს, თქვენ იცით, ეს რას ნიშნავს. ვფიქრობ, არხი მუშაობას იანვრიდან განაახლებს.

მინდა გითხრათ, რომ მას შემდეგ რაც საქართველოში ვცხოვრობ, ხშირად ვიღებ წერილებს რუსეთიდან. თავიდან ჟურნალისტები მწერდნენ, მერე რუსეთის სხვა მოქალაქეებიც, ისინი მეკითხებიან ერთ რამეს, როგორ უნდა ჩამოვიდნენ საქართველოში. საადაპტაციო ცენტრზეც კი მიფიქრია უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისთვის, რომელიც მათ დაეხმარება ენის, ტრადიციების, ისტორიის შესწავლაში. თუმცა ეს ცენტრი 130 მილიონს რას გასწვდება! ეს ხუმრობაა, თუმცა თავისუფალ ქვეყანაში ცხოვრების სურვილი პოსტსაბჭოთა სივრცეში არსებობს. ნუ გამინაწყენდება უკრაინის საელჩოს წარმომადგენელი, მაგრამ ასეთი ხასიათის წერილები უკრაინიდანაც მომსვლია.

გიგა ჭკადუა – რამდენად დაუჭერს მხარს საერთაშორისო თანამეგობრობა, პირველ რიგში ამერიკის შეერთებული შტატები, უვიზო რეჟიმს და მეორე კითხვა – ხომ არ შექმნის ეს ფაქტი პრეცედენტს რუსეთის მეგობარი

ისეთი ქვეყნებისთვის, როგორც არის ვენესუელა, ნაურუ, დაამყარონ უვიზო რეჟიმი აფხაზეთთან.

პაატა ზაქარეიშვილი – ეს საინტერესოა, მაგრამ ოფიციალურ განცხადებებს ამ საკითხზე არ ვიცნობ. თუმცა მქონდა კონტაქტი საქართველოში არსებულ წარმომადგენლობებთან და იქ პრობლემებს უფრო ხელავე ვიდრე პოზიტივს. საქმე ისაა, რომ საქართველომ ძალიან უნდა მოაწეროს ევროკავშირთან რეადმისიის ხელშეკრულებას. რეადმისიაზე ძალიან სერიოზული ზეწოლა ხდება. არ გამოვიცხავ, რომ ერთ-ერთი რისკი, რაც ამ უვიზო რეჟიმით იქმნება, არის ის, რომ მართლაც ბევრი ადამიანი გამოიყენებს ამ იოლ გზას საქართველოში გამოსაქცევად. ჩრდილო კავკასიაში აუტანელი ვითარებაა, ამას ბოლო ტერაქტიც ადასტურებს. ბევრი ადამიანი წამოვა აქ ან ჩვენგან დაიწყებს პოლიტიკური თავშესაფრის ძებნას. მთავარი რისკი ეს არის და არა ტერორისტების შემოსვლა. მათ ვიზა არ სჭირდებათ. ძალიან ბევრი ისეთი ადამიანი ჩამოვა საქართველოში, რომელიც რუსეთში ტერორს გაუბრძობს.

ოლეგ პანფილოვი – რუსეთის რეაქციის მიხედვით ძალიან ადვილია იმის განსაზღვრა, კარგს აკეთებს საქართველო, თუ ცუდს. რაც უფრო ჯავრობს რუსეთი, ეს იმაზე მიაჩნდება, რომ საქართველო სწორ ნაბიჯებს დგამს. გაგახსენებთ შენგენის ზონის შექმნის ისტორიას. ევროპელებსაც ძალიან ეშინოდათ საზღვრების გახსნის. თუმცა შემდეგ შეეგუვნენ. დარწმუნებული ვარ, ევროპული სპეცსამსახურები კარგად მუშაობენ, რომ შენგენის ზონაში არ მოხდნენ არასასურველი ადამიანები. ვფიქრობ, საქართველოსაც აქვს იგივე შანსები. თუ ჩავკეტავთ საქართველოს და არავის შემოვუშვებთ, ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკად გადავიქცევით.

ალექსანდრე ვორონა, უკრაინის საელჩოს წარმომადგენელი – ორი შეკითხვა მაქვს: ერთი მათთან, ვინც ყურადღება გაამახვილა ჩრდილოეთ კავკასიის პრობლემებზე და მეორეც მათთან, ვინც უფრო რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობაზე საუბრობდა. თუ ბოლო 15-20 წლის ისტორიას გადავხედავთ, ვნახავთ, რომ ნაციონალიზმი და სეპარატიზმი უპირველ ყოვლისა, ისლამური ქვეყნებიდან მომდინარეობს. ჩვენთვის დაიწყო და იქიდან გავრცელდა მთელ კავკასიაში. ჩვენ იმის მომსწრენიც გავხდით, რომ კონფესიურ ნიადაგზე წარმოქმნილ კონფლიქტებს აფხაზეთშიც კი ჰქონდა ადგილი, სადაც ეს არასდროს ყოფილა. კავკასიაში მხოლოდ ორი ქვეყანაა ქრისტიანული აღმსარებლობის: სომხეთი და საქართველო. სომხეთში მუსულმანები საერთოდ არ არიან. საქართველოში კი, ისინი მოსახლეობის თითქმის 10%-ს შეადგენენ. ჩემი კითხვა გახლავთ, ხომ არ ეშინია საქართველოს, რომ ნაციონალიზმისა და სეპარატიზმის ტალღა ოდესმე მის საზღვრებამდეც მოაღწევს.

რაც შეეხება მეორე კითხვას, ისტორიიდან ვიცით, რომ არსებობენ ქვეყნები, რომლებიც დღემდე საომარ ურთიერთობაში არიან ერთმანეთთან, რომლებსაც არ აქვთ სამშვიდობო შეთანხმება. მაგრამ ამის მიუხედავად, ეს ქვეყნები წარმატებულად ვითარდებიან, არ აქცევენ ყურადღებას ერთმანეთს.

რომ გისმენდით, ისეთი შთაბეჭდილება დამრჩა, რომ საქართველოს ძალიან უნდა რუსეთთან ურთიერთობის აღდგენა. რუსეთის ხელისუფლების

მხრიდან ვერ შენიშნავთ ასეთ სურვილს. მაინტერესებს, რით არის ეს განპირობებული, რის დეფიციტს განიცდის საქართველო ყველაზე მეტად რუსეთთან ურთიერთობის არქონით.

ოლეგ პანფილოვი – საქართველო-რუსეთის ურთიერთობებში ყველაფერი მარტივია. უარის თქმა იმპერიულ პოლიტიკაზე ნორმალური მოვლენაა, მაგრამ რუსეთისთვის ეს უახლოესი 15-20 წლის განმავლობაში მიუღწეველი იქნება.

მამუკა არეშიძე – ბოდიშს მოგიხდით, მაგრამ დავაზუსტებ თქვენს შეკითხვას. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ იმ რესპუბლიკებში, რომლებსაც თქვენ მუსულმანურს უწოდებთ, ეს ფაქტორი განმსაზღვრელი არასოდეს ყოფილა. მართალია, იქ ისლამი მართლაც იყო მთავარი რელიგია, მაგრამ მთავარი იყო ცენტრის წინააღმდეგ წლების განმავლობაში დაგროვილი ენერჯია. ასე იქმნებოდა ეროვნული ფრონტები სხვადასხვა რესპუბლიკებში. ყველას თავისი პრობლემა ჰქონდა და ისლამი ამასთან არ ყოფილა დაკავშირებული. მოსკოვმა მოახერხა მთელი ეს ენერჯია წარემართა ერთი ორგანიზაციის, „მთიელი ხალხის კონფედერაციის“ მიმართულებით და ეს ძალა გამოეყენებინა საქართველოს წინააღმდეგ. რა მივიღეთ ომის შემდეგ. დარჩა კონფედერაციის ორგანიზაციული სტრუქტურები და შეიარაღებული არმია.

ამის შემდეგ ამოქმედდა ახალი გეგმა და ჩრდილოეთ კავკასიაში ისლამური სკოლები გაიხსნა. ეს მოძრაობაც ხელოვნურად იყო წარმოქმნილი და მისი მიზანი ან ამ მოძრაობის დაშლა ან ერთმანეთის საწინააღმდეგოდ წარმართვა იყო.

პაატა ზაქარეიშვილი – მე ვერ ვხედავ საქართველოს სურვილს, რომ ძალიან უნდოდეს რუსეთთან ურთიერთობის აღდგენა. საქმით საქართველო ამის საწინააღმდეგოდ მოქმედებს. საქართველო არაფერს აკეთებს კონფლიქტების მოგვარებისათვის. ხელისუფლება აცხადებს, რომ რაღაცას აკეთებს ამ მიმართულებით, მაგრამ რეალურად არაფერს აკეთებს. როგორც წესი, ეს არის ერთ-ერთი გამოვლენა ქართული პოლიტიკისა. ძალიან იშვიათად მოქმედებსაც ვხედავთ და ერთ-ერთი ასეთი მაგალითი უვიზო რეჟიმის შემოღებაა. მაგალითად, აზერბაიჯანთან კონფედერაციის შექმნა არის განცხადება. ახალ კონსტიტუციაში ნახსენები არ არის კონფედერაცია. უვიზო რეჟიმი, “პირველი კავკასიური არხი”, ყველაფერი ეს აშკარად რუსეთის გასაღიზიანებლად კეთდება. დასავლეთს სჭირდება და საქართველო რიტორიკის დონეზე აცხადებს, რომ სურს რუსეთთან ურთიერთობის აღდგენა. პუტინი რომ მართლა წამოვიდეს ამაზე, მერე რა იქნება, ძალიან მაინტერესებს.

ალექსანდრე ვორონა, უკრაინის საელჩოს წარმომადგენელი – მე ვიკითხე, რატომ ცდილობს საქართველო რუსეთთან ურთიერთობის აღდგენას.

პაატა ზაქარეიშვილი – საქართველო რეალურად არ ცდილობს ამას. ამისი დეკლარირება ხდება, ისიც დასავლეთის მოთხოვნით.

გიორგი მოლოდინი – აბსურდია იმის თქმა, რომ საქართველოს ხელისუფლების ქმედებებს რისკის შემცველი შედეგები არ ჰქონდეს. ჩემთვის,

როგორც ამ სფეროს მკვლევარისთვის, მნიშვნელოვანია, რომ საქართველოს ხელისუფლება არ გახდეს ჩრდილოეთ კავკასიაში საკუთარი ინტერესების მატარებელი სუბიექტი. რადგან როგორც კი შევიძენთ ამ სტატუსს, ამაზე აუცილებლად მივიღებთ პასუხს. იმიტომ რომ არ მახსენდება არც ერთი ქმედება, უპასუხოდ დარჩენილი რუსეთის მხრიდან. უვიზმო რეჟიმის გამოცხადებას მოყვა ლაეროვის მყისიერი განცხადება.

ნინო კალანდარიშვილი – ბატონ ოლეგთან მაქვს შეკითხვა. ძალიან საინტერესო იყო თქვენი ნაამბობი „პირველი კავკასიურის“ შესახებ, მისი სტრუქტურისა და პრინციპების შესახებ. ჩვენგან განსხვავებით, რომლებიც გარედან ვადევნებთ თვალს ჩრდილოეთ კავკასიაში მიმდინარე მოვლენებს, თქვენ შიგნიდან იცნობთ ამ სიტუაციას. რუსეთის მიერ აფხაზეთის და სამხრეთ ოსეთის დამოუკიდებლობის ცნობის შემდეგ როგორ აისახა ეს ფაქტი შიდა პოლიტიკურ პროცესებზე ჩრდილო კავკასიურ რესპუბლიკებში, მოყვა თუ არა ამ ფაქტს ნაციონალური დისკურსი ამ რესპუბლიკებში, როგორ აისახა ეს პროცესი ცენტრისა და რესპუბლიკების ურთიერთობაზე. რამდენად ღრმა იყო ეს პროცესი თქვენი აზრით. და გაშუქდა თუ არა ეს თემა თქვენს არხზე ან აპირებთ თუ არა შემდგომში ამ თემის გაშუქებას და ამ თემაზე სასუბროთ ვის მიიწვევდით ქართველი ექსპერტებიდან.

ოლეგ პანფილოვი – ამ დროისთვის არხის მენეჯმენტთან მე არ მაქვს შეხება. მხოლოდ იმის თქმა შემიძლია, რომ აღარ იქნება ძველი პროგრამა, მას ჩაანაცვლებს ახალი, რომელსაც ეწოდება „დემოკრატიის ტერიტორია“. ის გააშუქებს პოსტსაბჭოთა სივრცეში მიმდინარე პოლიტიკურ, ეკონომიკურ პროცესებს, ადამიანის უფლებათა საკითხებს, იმას, თუ როგორ აღიქმება დემოკრატია ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებში. რაც შეეხება დისკუსიებს, მინდა გითხრა, რომ ასეთი დისკუსიები რუსეთში და მით უმეტეს, ჩრდილო კავკასიაში აღარ იმართება. ეს დაიწყო ათი წლის წინ, როცა ქვეყანაში შეიცვალა საინფორმაციო პოლიტიკა, როდესაც პუტინმა 2000 წლის 9 სექტემბერს ხელი მოაწერა ძალიან უცნაურ დოკუმენტს, სახელწოდებით „ინფორმაციული უსაფრთხოების დოქტრინა“. „ენ-ტე-ვეს“ გუნდის დაშლის შემდეგ, შეიძლება ითქვას, რუსეთში აღარ არსებობს დამოუკიდებელი ტელევიზია. რუსეთის საინფორმაციო სივრცის 97-98% სახელმწიფოს კონტროლის ქვეშაა. ამიტომ ჩრდილოეთ კავკასიაში არ არის საშუალება გაიმართოს დისკუსიები საქართველოსთან ურთიერთობაზე. თუმცა შეგიძლიათ შეხვიდეთ ინტერნეტ ფორუმებზე და წაიკითხოთ, რას ფიქრობს ხალხი დაღესტანსა და ჩეჩნეთში.

გიორგი გვიმრაძე, სტრატეგიულ გამოკვლევათა ცენტრი – ვეთანხმები პატონ პაატას, რომ ჩრდილოეთ კავკასია შეიძლება გამოყენებული ყოფილიყო საქართველო-რუსეთის ურთიერთობის ნორმალიზაციისათვის. მაინტერესებს, დაიკარგა თუ არა ეს შესაძლებლობა სავიზო რეჟიმის გაუქმების შემდეგ.

რაც შეეხება „პირველ კავკასიურს“, პრობლემა, რა თქმა უნდა, არ მდგომარეობს მის შექმნაში, არც უვიზო რეჟიმის შემოღებაში, არამედ მთავარი პრობლემა ძვეს საქართველოს პოლიტიკაში, თუ როგორ ხდება ამ ნაბიჯების განხორციელება. მიზანს რუსეთის გაღიზიანება წარმოადგენს. „პირველი

კავკასიური“ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ფინანსდება. საზოგადოებისთვის არავის უკითხავს ამ არხის შექმნის შესახებ.

პაატა ზაქარეიშვილი – რესურსი, რა თქმა უნდა, არ დაკარგულა. იმიტომ რომ თავისთავად ჩრდილოეთ კავკასია ისეთი მოვლენაა მსოფლიოში, და თან საქართველო-რუსეთის საზღვარზეა, რომ ყოველთვის იარსებებს. თუმცა, იმის მიხედვით, როგორ მოეპყრობი ამ ფენომენს, ის შეიძლება იყოს საფრთხის მომცველიც და პირიქით, შეიძლება იყოს რესურსი ურთიერთობის დამყარებისთვისაც. მე ვისაუბრე ტენდენციაზე, მუდმივად ხორციელდებოდეს რუსეთის წინააღმდეგ ღონისძიებები და სამწუხაროდ, ხელისუფლება, ჩრდილოეთ კავკასია აქცია ამ ინტრუმენტად. მე მაინტერესებს, რამდენად შეესაბამება ჩემი კვლევა იმ სტანდარტებს და ნორმებს, რომლებიც თვითონ აღიარა. მთავარია, ჩვენ როგორ ვიქცევით.

ოლეგ პანფილოვი – გავიმეორებ, ის, რაც საქართველოსთვის კარგია, რუსეთისთვის ყოველთვის ცუდი იქნება. რა შუაშია რუსეთთან სავიზო რეჟიმის გაუქმება, რა რუსეთის საქმეა, საქართველო გახსნის თუ არა საზღვარს.

პაატა ზაქარეიშვილი – საქმე ის არის, რომ რუსეთი ცდილობს მსოფლიოს დაანახოს საქართველო, როგორც არშემდგარი სახელმწიფო, რომელიც გამუდმებით უქმნის საფრთხეს მას.

ემილ ადელხანოვი – ჩვენ უკვე ყველაფერი გამოვიარეთ. იყვნენ ჩენებიც, რუსეთი საუბრობდა იმაზე, რომ გვაქვს დინამიტის მწარმოებელი ქარხნები, და რუსების 90%-ს ეს სჯეროდა. იმის მიუხედავად, შემოვა თუ არა საქართველოში ბევრი ჩრდილოკავკასიელი, რუსეთი მაინც იტყვის, რომ საქართველოში არის ფუნდამენტალიზმის ბაზა. ეს ფაქტი არ არის რუსეთის გასაღიზიანებელი უმნიშვნელო ნაბიჯი, ეს არის მოვლენების მნიშვნელოვანი შემობრუნება უარყოფითი მიმართულებით. თქვენი აზრით, ეს იყო გათვლილი ნაბიჯი ურთიერთობის ასჯერ გაუარესების მიზნით, თუ ხელისუფლება ფიქრობდა, რომ ამით არაფერი განსაკუთრებული არ მოხდებოდა.

მამუკა არეშიძე – ამ ნაბიჯს გათვლა არ ეტყობა. ჩვენთვის უცნობია, რა გეგმა, რა მიზანი იგულისხმება ამ ნაბიჯის მიღმა. არც ისი ვიცით, ესეც დასავლეთის რჩევა იყო, თუ ხელისუფლების იდეაა. ასევე უცნობია, გათვლილია თუ არა რისკები და საფრთხეები.

პირადად ჩემთვის ნებისმიერი აქტივობა ჩრდილოეთ კავკასიის მიმართ მისაღებია. არა აქვს მნიშვნელობა, ეს სავიზო რეჟიმის გაუქმება იქნება, თუ ეკონომიკური ურთიერთობების დამყარება. ამ შემთხვევაში მე სუბიექტური ვარ და საქართველოს პოლიტიკას ამ მიმართულებით ვეთანხმები. მაგრამ ახლა სხვა რამეზე ვამახვილებ ყურადღებას. მთავარი ის არის, რომ საქართველოს ჩრდილოეთ საზღვარს, მთიანეთს, შეგვიძლია ვუწოდოთ უპატრონო ზონა. ეს არის პრაქტიკულად დაუცველი და დემოგრაფიული თვალსაზრისით დაცლილი ტერიტორია. ღარსზე, გაივლის თუ გამოივლის, ვინმე, გადამწყვეტი მნიშვნელობა არა აქვს. ცოტა ხნის წინ, არხოტში დარჩენილი სამი ოჯახიდან ერთ-ერთი წამოვიდა. მოვიდა ინფორმაცია, რომ იმ წამოსული ოჯახის სათბებები

უკვე დაიკავეს ინგუშებმა. საზღვრები ცარიელია. წარმოიდგინეთ, 775 კილომეტრია. სულ ცხოვრობს 25 ათასი კაცი სვანეთიდან თუშეთის ჩათვლით, უმეტესობა მესტიაში და ონის რაიონში ცხოვრობს. საზღვრის დემარკაცია არ არის. 1982 წლიდან არსებობს რუსეთის გენერალური შტაბის შესაბამისი გეგმა, როგორ უნდა იყოს დაცული კავკასიონი ნატოსთან ომის შემთხვევაში. დღეს ეს გეგმა მუშაობს იმ ნაწილში, რომელიც ეხება კავკასიონის დაცვას. ის გახდა მთავარი ზოლი. 44 გადასასვლელია რუსეთსა და საქართველოს შორის საბჭოთა კავშირის დროიდან. აქედან 24-ს რუსეთი დღეს აქედანაც და იქიდანაც აკონტროლებს. მთელი ამ დიპლომატიური ვაკუუმის, საზღვრის დემარკაციის, დემოგრაფიული სურათის ფონზე რისკების რიცხვი უზარმაზარია. ამიტომ ლარსის ერთი საგუშაგოს გახსნაში არ არის საქმე. რასაკვირველია, ჩემი ოცნებაა, რომ ამ ფაქტმა ჩრდილოკავკასიელები ქართველებთან დაახლოვოს. რასაკვირველია, ეს ასე არ მოხდება. ჩემი კრიტიკული დამოკიდებულება ხელისუფლების მიმართ ის გახლავთ, რომ რისკები გათვლილი და ლიკვიდირებული არ არის.

ჩაებით პროცესში, რომელსაც ჰქვია საქართველოს მთიანეთის გადარჩენა. მდგომარეობა მართლა უადრესად რთულია.

გიორგი კანაშვილი, „კავკასიური სახლი“ – ბატონი მამუკა ამბობს, რომ ხელისუფლების ეს ნაბიჯი მოსწონს, ბატონ პაატას, პირიქით, არ მოსწონს და ჩამოთვალა სხვადასხვა არგუმენტი. საქართველოს ალბათ სამი გზა აქვს ჩრდილოეთ კავკასიათან ურთიერთობისთვის: შეუქმნას იქ რუსეთს პრობლემები, მეორე – თანამშრომლოს, მესამე – არც ერთი გააკეთოს. იმ შემთხვევაში, თუ თანამშრომლობის გზას ავირჩევთ, როგორ გეხატებათ ეს თანამშრომლობა და რას მივიღებთ ჩვენ მისგან.

პაატა ზაქარეიშვილი – არის ორი გზა: თანამშრომლობის და კონფრონტაციის. მესამე გზა არ არსებობს. ჩვენი მთავარი პრობლემა ის არის, რომ არაფერს ვაკეთებთ. ამ წუთში, ჩემი აზრით, კონფრონტაციის რეჟიმში ვიმყოფებით.

მამუკა არეშიძე – მე არ მითქვამს, რომ ნაბიჯი მომწონს. და ამისი მიზეზი ის არის, რომ რისკები არ არის გათვლილი და განსაზღვრული.

გიორგი მოლოდინი – იმდენად რთულია ვითარება, რომ რომ უკვე ძალიან ძნელია საქართველო-რუსეთის სავარაუდო თანამშრომლობაზე საუბარი. თუმცა ისეთ პერიოდში ვცხოვრობთ, თეორიულად არაფრის გამორიცხვა არ შეიძლება, მაგრამ ვფიქრობ, რომ იმ წამს, რაც რუსეთთან თუნდაც ისეთი ტიპის ხელშეკრულებას მოვაწერთ ხელს, როგორც არის ანტიტერორისტული ოპერაციის განხორციელება ჩრდილო კავკასიაში, რუსეთი მისი გლობალური პოლიტიკიდან გამომდინარე, დაიწყებს ამ წინააღმდეგობრივი ძალების დაპირისპირებას და დაფინანსებას და ჩვენს ჩათრევას ისეთ გრძელვადიან პრობლემაში, რომელიც იოლად არ გადაწყდება. ეს არის სწორედ ერთ-ერთი რისკი.

ივლიანე ხაინდრავა, „რესპუბლიკური პარტია“ – მე არ ვაპირებ „პირველ კავკასიურზე“ საუბარს, მაგრამ აქ ითქვა, რომ ჩრდილოეთ კავკასიაში ხალხს სურს გაიგოს სიმართლე იმის თაობაზე, თუ რა ხდება საქართველოში. მე, როგორც საქართველოს მოქალაქეს, ასევე მაქვს დიდი სურვილი, გავიგო საქართველოზე ეროვნული არსების მეშვეობით. საკმარისია ორი-სამი დღე თვალი ადევნო საერთო ეროვნულ არსებს, რომ აღმოჩნდეს პარალელურ სივრცეში, რომელსაც არაფერი აქვს საერთო იმ სინამდვილესთან, რომელიც არის საქართველოში და საერთაშორისო ასპარეზზე. საქმე იქამდე მივიდა, რომ უცხოელი დიპლომატების ციტატებს არასწორად თარგმნიან. მაგრამ მთავარი ის არის, რომ საქართველოს ხელისუფლება აგრძელებს კონფრონტაციულ პოლიტიკას რუსეთთან მას შემდეგ, რაც სამარცხვინოდ დაგმარცხდით 2008 წლის აგვისტოში. თან ამას აკეთებს საერთაშორისო პოლიტიკის მენისტრების საწინააღმდეგოდ. მაშინაც დაადასტურეს, რომ ჩვენი გულისთვის მესამე მსოფლიო ომს არ დაიწყებდნენ. ამის შემდეგ ბევრი რამ გადაფასდა. ამერიკაში შეიცვალა ადმინისტრაცია და ჩვენი მხრიდან გადაიდგა ნაბიჯები, რომელზეც აქ იყო საუბარი.

არ ფიქრობ, რომ ყველა ჩვენი სვლა სწორია, თუ ის რუსეთის მხრიდან ლანძღვას გამოიწვევს. იმიტომ, რომ მაშინ რუსეთის მიერ გადადგმული ყველა ნაბიჯიც შეიძლება სწორი იყოს, თუკი მას საქართველოში ლანძღვა მოყვება. არ მჯერა, რომ 21-ე საუკუნეში უნდა ვისარგებლოთ ნულოვანი შედეგის თამაშის პრინციპებით. კვლავინდებურად მჯერა და აბსოლუტურად ვეთანხმები პაატას, რომ ჩრდილოეთ კავკასია იყო ერთ-ერთი ის ადგილი, სადაც შესაძლებელი იყო ინტერესების თანხვედრა საქართველოსა და რუსეთს შორის. იმედია, ეს მომენტი კიდევ დადგება შესაბამისი ცვლილებების შემდეგ.

გასათვალისწინებელია ისიც, რომ გადადგმული ნაბიჯები საეჭვოა სხვა თვალსაზრისითაც. გავიხსენოთ ჩვენი განცდები. მანამ, ვიდრე დაიწყებოდა პასპორტიზაციის პროცესი აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში, რუსეთმა გახსნა საზღვარი ეთნიკური პრინციპით, ანუ აფხაზებს და სამხრეთ ოსებს გაუხსნა საზღვარი. ჩვენ მაშინ აღგვაშფოთა საზღვრის ცალმხრივად გახსნამ. ახლა იგივეთი ვპასუხობთ, ვიცით რომ ჩრდილო კავკასია რუსეთისთვის პრობლემური რეგიონია.

რუსუდან ღუდუშაური, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი – მაინტერესებს საზღვრის დაუცველობის პირობებში რა კონკრეტული რისკი ემუქრება თუნდაც ყაზბეგის რაიონის მოსახლეობას. და თუ არსებობს კონკრეტული პროგრამები მთის მოსახლეობის დასაცავად.

ზვიად ქორიძე – ეს იყო ბოლო შეკითხვა, რომელიც დარბაზიდან დაისვა. მომხსენებლებს ვთხოვ, უპასუხონ დასმულ კითხვას და შეაჯამონ კიდევ დღევანდელი საუბარი.

მამუკა არეშიძე – ყაზბეგის რაიონი არის სამიზნე ისეთი ტიპის ორგანიზაციებისა, როგორიც არის „დარიალი“. ჩვენ ვიცით, რომ „დარიალს“ მფარველობს ადგილობრივი ხელისუფლება. მის თათბირებს ესწრებიან ადგილობრივი მმართველობის წარმომადგენლები. გასული წლის 29 დეკემბერს

გაფართოებულ თათბირს დაესწრო პარლამენტის ვიცე-სპიკერი, რუსეთის დუმის დეპუტატი ჩრდილოეთ ოსეთიდან არსენ ბაზაევი, რომელმაც ამ ორგანიზაციას ადგილობრივი პრესა დაუთმო. ეს ორგანიზაცია ორიენტირებულია იმაზე, რომ ყაზბეგის რაიონი საქართველოს წაართვას და ჩრდილოეთ ოსეთს შეუერთოს. ეს პროპაგანდა ჩრდილოეთ ოსეთში ძლიერია და უნდა ითქვას, რომ ბევრი ადამიანის ცნობიერებაში უკვე ჩაბეჭდილია. პროპაგანდის თვალსაზრისით მეორდება ის, რაც იყო 90-იანი წლების დასაწყისში სამხრეთ ოსეთთან დაკავშირებით.

ნუ დაგვაიწყდება, რომ ყაზბეგის რაიონი გეოგრაფიული და პოლიტიკური თვალსაზრისით ისეა მიდგმული სამხრეთ ოსეთის ყოფილ ავტონომიურ ოლქზე, რომ მაგალითად, სოფელ მლეთას დამთავრებისთანავე უკვე იწყება სამხრეთ ოსეთი. ვიცით, რომ ცხინვალის ხელისუფლება საოკუპაციო ჯართან ერთად ცდილობს მაქსიმალურად დაიკავოს ყველა ის ადგილი, რომელიც ასევე შედიოდა სამხრეთ ოსეთის ყოფილი ავტონომიური ოლქის შემადგენლობაში, მაგალითად, მამისონის უღელტეხილი. ის, ძველი რუკებით, მართლა შედიოდა ამ ოლქის შემადგენლობაში.

გარდა ამისა, თრუსოს ხეობაში ინფრასტრუქტურა ძალიან მძიმე მდგომარეობაშია. ბოლო ოსური მოსახლეობა იქიდან გავიდა 2008 წლის ომის დროს. დარჩა რამდენიმე მოსახლე და ეს სახლები ან სტიქიისაგან არის დაზიანებული, ან გაძარცვულია. თავის დროზე ვთავაზობდით ხელისუფლებას, ინიციატივა საკუთარ თავზე აგვეღო, მოგვეწვია ეს ხალხი, გამოგვესწორებინა ინფრასტრუქტურა. უნდა შეგვექმნა პროცედენტი ამ ადამიანებთან ურთიერთობისა. ახლა მოუშადავებელ ნიადაგზე შეიძლება ყველაფერი მოხდეს. სამჯერ დააპირეს შემოსვლა, ორჯერ რუსებმა შეუშალეს ხელი. შემდეგ, საადგომოდ, ქართველმა მესახღვრებმა არ გამოატარეს. როდემდე გაგრძელდება ეს პროცესი, არავინ იცის.

საქართველოს საკანონმდებლო თვალსაზრისით აქვს ძალიან სერიოზული ლაფსუსი. საქართველოს პარლამენტს მიღებული აქვს “მთის კანონი”, რომელშიც განსაკუთრებულ სოციალურ-ეკონომიკურ პირობებზეა საუბარი. მაგრამ ეს კანონი არ მუშაობს. ახლა იწყება პარლამენტში ამ კანონის თავიდან განხილვა.

რაც შეეხება კონკრეტულ პროექტებს - არავითარი პროექტი არ არსებობს. ორი კვირის წინ, საქართველოს საპატრიარქოს ინიციატივით დაიწყო ზრუნვა მთის საკითხებზე.

რაც შეეხება ფუნდამენტურ ისლამს, ასე იოლად გაგებისათვის ვუწოდებ, თორემ სინამდვილეში, ის არის პოლიტიკური ისლამი. ეს იმას ნიშნავს, რომ გარკვეული პოლიტიკური ძალები დგანან რელიგიური მიმდინარეობის უკან. ასეთი ძალები არსებობს ქრისტიანულ რელიგიაშიც. რასაკვირველია ნებისმიერ რელიგიას აქვს არსებობის უფლება და არავის აქვს მისი აკრძალვის ნება. რამდენიმე ფაქტი მინდა გაგახსენოთ.

როდესაც გამოჩნდნენ ადამიანები, რომლებიც საკუთარ თავს ფუნდამენტალისტებს უწოდებდნენ, ისინი თვლიდნენ, რომ დაბრუნდნენ ჭეშმარიტ რელიგიასთან, საქმე გვაქვს პროტესტანტული მოძრაობის ერთ-ერთ ფორმასთან. მაგრამ ამ მოძრაობას თან ახლდა იარაღი და მკვლელობა. მოკლეს დაღესტნის სულიერი ლიდერი, ჩეჩნეთის მთავარი მოლა და ა.შ. ის, რომ ჩეჩენი

ხალხისთვის მიუღებელია ფუნდამენტალისტური ისლამი, დაადასტურა ისლამური იმარატის წევრობიდან სავსე მეთაურების მთელი ჯგუფის გამოსვლამ. როდესაც რელიგიურ მიმდინარეობას ზურგს უმაგრებს კონკრეტული პოლიტიკური ჯგუფი, ის უკვე აღარ არის ჯანსაღი.

პაატა ზაქარეიშვილი – ურთიერთობის ისეთი ფორმა უნდა გამოვიგონოთ, რომელიც საქართველოს ინტერესებს წინ წაწევს და არა პირიქით. ამიტომ ჩემთვის მიუღებელია კონფრონტაციული გზით რუსეთის წინააღმდეგ მის ტერიტორიაზე ისეთი ღონისძიებების განხორციელება, რომელიც საბოლოო ჯამში საქართველოს შემოუტრიალდება. ამისი არაერთი მაგალითი არსებობს.

ჩვენდა სამწუხაროდ, ჩვენი ხელისუფლება არ თანამშრომლობს არც საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და არც ადგილობრივ ექსპერტებთან, და განაგრძობს საკუთარ გონებაში შექმნილი სტრატეგიის განხორციელებას. დმერთმა ქნას, ვცდებოდე. სამწუხაროდ, ყველა ჩემი სამწუხარო პროგნოზი მართლდებოდა.

მე დარწმუნებული ვარ იმაშიც, რომ რუსეთთან თანამშრომლობა შედეგს არ გამოიღებს. მაგრამ აუცილებლად უნდა მოსინჯო და შემდეგ მიმართო ამგვარ ნაბიჯებს. საჭიროა თანამშრომლობის ძებნა. თუ არ გამოვა, არც მაშინ მიმაჩნია სწორად ცალმხრივი ნაბიჯების გადადგმა, მაგრამ მაშინ უფრო მორალური და ლეგიტიმური იქნება.

2008 წლის სექტემბერში, როგორც კი მოიხსნა საგანგებო მდგომარეობა, დიდი სტატია გამოვაქვეყნე. ჩემს თავს უფლება მივეცი, მომეყოლა ის, როგორ უარყოფდა ქართული მხარე ოსებთან და აფხაზებთან კონტაქტებს. შესაბამისად, ის, რაც მოხდა 8 აგვისტოს, ბუნებრივი შედეგი იყო. ვერც კოკოთმა და ვერც 2004 წლის ზაფხულის მოვლენებმა ვერ შეაჩერეს ქართულ-ოსური მეგობრობა, იმდენად ძლიერი იყო კონტაქტები. მხოლოდ 2006 წლის არჩევნებით, სანაკოვეის ქურთაში ჩაყვანით, ერგნეთის ბაზრობის გაუქმებით შევატრეფეთ ოსები ჩვენგან.

გიორგი მოლოდინი – რაც შეეხება საქართველო-რუსეთის ურთიერთობას, არაფერი გვაქვს საიმისო, პროპაგანდა გაეწიოთ. ამ ურთიერთობებში სიმართლის თქმა უფრო მეტი სიკეთის მომტანი იქნება. მთის გადარჩენის პრობლემის გადაჭრაში კი ახალგაზრდებთან ერთად მზად ვარ მივიღო მონაწილეობა.

ზვიად ქორიძე – ეს იყო მცდელობა, გვესაუბრა ჩრდილოეთ კავკასიის პრობლემებზე, რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობებზე. ჩვენი საუბარი მოჰყვა ხელისუფლების ინიციატივას, თუმცა, ეს ასეც რომ არ ყოფილიყო, მიმაჩნია, რომ ამ თემაზე საუბარი მაინც მნიშვნელოვანია.

დიდი მადლობა ჩვენთან მობრძანებისთვის. დისკუსია დასრულებულია.